

Копія

ПІВНІЧНИЙ АПЕЛЯЦІЙНИЙ ГОСПОДАРСЬКИЙ СУД

вул. Шолуденка, буд. 1, літера А, м. Київ, 04116, (044) 230-06-58 inbox@anec.court.gov.ua

ПОСТАНОВА ІМЕНЕМ УКРАЇНИ

"12" жовтня 2021 р.

Справа № 911/3034/15 (911/3692/20)

Північний апеляційний господарський суд у складі колегії суддів:

головуючого: Верховця А.А.

суддів: Полякова Б.М.

Доманської М.Л.

За участю секретаря судового засідання Брунько А.І.

та представників сторін:

від Борозинець Т.В.: Погребний Є.Б. (ордер КС №230467 від 12.10.21), Козловський Б.О. (ордер ПТ №039010 від 07.07.2021);

ліквідатор ТОВ Фірма "Лезіс" арбітражний керуючий Демчан О.І. (посв. №1773 від 02.12.2015);

від ГУ ДПС у Київській області: Якимчук О.П. (самопредставництво)

вільні слухачі: Копилов В.М., Погребний С.Б., Платонова Н.І.

розглянувши матеріали апеляційної скарги Борозинець Тетяни Володимирівни на рішення Господарського суду Київської області від 14.07.2021

у справі № 911/3034/15 (911/3692/20) (суддя Лопатін А.В.)

за позовом Товариства з обмеженою відповідальністю Фірма "Лезіс", в особі ліквідатора арбітражного керуючого Демчана Олександра Івановича

до Борозинець Тетяни Володимирівни, Київська область, м. Обухів

за участю третьої особи, що не заявляє самостійних вимог на предмет спору на стороні позивача Державної податкової служби України в особі відокремленого підрозділу Головного управління ДПС у Київській області

за участю третьої особи, що не заявляє самостійних вимог на предмет спору на стороні відповідача гр. Копилової Юліанни Василівни

про витребування майна з чужого незаконного володіння та визнання на нього права власності

в межах провадження у справі №911/3034/15 про банкрутство

ВСТАНОВИВ :

У провадженні Господарського суду Київської області перебуває справа №911/3034/15 за заявою Києво-Святошинської об'єднаної Державної податкової інспекції Головного управління Державної фіскальної служби у Київській області до Товариства з обмеженою відповідальністю Фірми "Лезіс" про банкрутство, провадження в якій порушено ухвалою суду від 12.08.2015.

Постановою Господарського суду Київської області від 02.12.2015 визнано банкрутом ТОВ Фірма "Лезіс" та відкрито його ліквідаційну процедуру.

21.12.2020 до Господарського суду Київської області ліквідатором банкрута арбітражним керуючим Демчаном О.І. подано заяву про витребування у відповідача – Борозинець Т.В. об'єкту нерухомого майна із реєстраційним номером 631873032231, нежитлової будівлі загальною площею 89,2 кв.м., що знаходиться за адресою: Київська

Бх. № 87 46102-82

« 25 » 10 20 21 р.

*4873*1238965*1*0*

область, Обухівський район, м. Українка, вул. Юності, 15а; визнання за банкрутом права власності на об'єкт нерухомого майна із реєстраційним номером 631873032231, нежитлову будівлю загальною площею 89,2 кв.м., що знаходиться за адресою: Київська область, Обухівський район, м. Українки вул. Юності, 15а.

Рішенням Господарського суду Київської області від 14.07.2021 (повний текст складено 11.08.2021) позов задоволено частково.

Витребувано із чужого незаконного володіння Борозинець Т.В. на користь ТОВ Фірма "Лезіс" об'єкт нерухомого майна із реєстраційним номером 631873032231 – нежитлова будівля загальною площею 89,2 кв.м., що знаходиться за адресою: Київська область, Обухівський район, м. Українка, вул. Юності, 15А.

Стягнуто з Борозинець Т.В. на користь ТОВ Фірма "Лезіс" 6 824,10 грн судового збору.

В іншій частині в задоволенні позову відмовлено.

Мотивуючи дане рішення місцевий господарський суд виходив з того, що оскільки договір купівлі-продажу майна на підставі якого спірне майно вибуло із володіння ТОВ Фірма "Лезіс" на користь Копилової Ю.В. визнано недійсним, а відтак з огляду на положення ч. 1 ст. 216 ЦК України, вказаний правочин не створює юридичних наслідків, крім тих, що пов'язані з його недійсністю, наявні правові підстави для витребування із чужого незаконного володіння Борозинець Т.В., яка є добросовісним набувачем на користь позивача спірного майна.

Разом з тим враховуючи, що судові рішення про витребування майна з чужого незаконного володіння є підставою для внесення до Державного реєстру речових прав на нерухоме майно запису про державну реєстрацію за позивачем права власності на нерухоме майно, зареєстроване у цьому реєстрі за відповідачем, суд першої інстанції відмовив у задоволенні вимоги позивача про визнання за ним права власності на спірне майно.

Не погоджуючись з прийнятим рішенням суду першої інстанції, Борозинець Т.В. звернулась до Північного апеляційного господарського суду з апеляційною скаргою, згідно якої просить суд:

- застосувати вплив позовної давності до заяви ТОВ Фірма "Лезіс" в особі ліквідатора арбітражного керуючого Демчана О.І. до відповідача Борозинець Т.В. про витребування із чужого незаконного володіння Борозинець Т.В. на користь ТОВ Фірма "Лезіс" об'єкт нерухомого майна із реєстраційним номером - 631873032231 - нежитлову будівлю загальною площею 89,2 кв.м., що знаходиться за адресою: Київська обл., Обухівський район, м.Українка, вул. Юності,15а та визнання за ТОВ Фірма "Лезіс" право власності на об'єкт нерухомого майна із реєстраційним номером - 631873032231 - нежитлова будівля загальною площею 89,2 кв.м., що знаходиться за адресою: Київська обл., Обухівський район, м. Українка, вул. Юності,15а;

- скасувати рішення Господарського суду Київської області від 14.07.2021 у справі №911/3034/15 (911/3692/20) та ухвалити нове яким відмовити у задоволенні заяви в повному обсязі;

- закрити провадження у справі №911/3034/15 (911/3692/20).

В обґрунтування доводів викладених в апеляційній скарзі скаржник посиляється на те, що рішення місцевого господарського суду є незаконним та необґрунтованим (має місце неповне з'ясування обставин справи), прийняте при неправильному застосуванні норм матеріального права та з порушенням норм процесуального права.

Зокрема, скаржник стверджує, що суд першої інстанції в порушення та без дотримання вимог процесуального та матеріального права, не застосував вплив позовної давності до заяви ТОВ Фірма "Лезіс" в особі ліквідатора Демчана О.І. так як про можливе порушення прав позивача з боку відповідача міг дізнатися інший ліквідатор банкрута Мирутенко М.М. після його призначення згідно постанови Господарського

2 3
суду Київської області від 02.12.2015 та отримання інформаційної довідки з Державного реєстру речових прав на нерухоме майно №79977533 від 09.02.2017.

Також апелянт відмічає, що вимоги до Борозинець Т.В. не підлягають розгляду в порядку вимог ст. 42 Кодексу України з процедур банкрутства, так як Борозинець Т.В. не являється кредитором боржника.

Згідно витягу з протоколу автоматизованого розподілу судової справи між суддями від 02.09.2021 апеляційну скаргу Борозинець Т.В. у справі №911/3034/15 (911/3692/20) передано на розгляд колегії суддів: головуєчий суддя – Верховець А.А., судді: Поляков Б.М., Доманська М.Л.

Ухвалою Північного апеляційного господарського суду від 06.09.2021 апеляційну скаргу Борозинець Т.В. на рішення Господарського суду Київської області від 14.07.2021 у справі №911/3034/15 (911/3692/20) залишено без руху на підставі ч. 2 ст. 260 ГПК України, надано скаржнику строк на усунення недоліків.

Після усунення недоліків апеляційної скарги, ухвалою Північного апеляційного господарського суду від 20.09.2021 відкрито апеляційне провадження за апеляційною скаргою Борозинець Т.В. на рішення Господарського суду Київської області від 14.07.2021 у справі №911/3034/15 (911/3692/20); розгляд апеляційної скарги призначено на 12.10.2021.

04.10.2021 до суду апеляційної інстанції від ліквідатора ТОВ Фірма “Лезіс” арбітражного керуючого Демчана О.І. надійшов відзив на апеляційну скаргу, згідно якого останній просив суд апеляційну скаргу залишити без задоволення, оскаржуване рішення - без змін.

Ліквідатор боржника відмітив, що Борозинець Т.В. не спростовує позицію ліквідатора про застосування п. 3 ч. 1 ст. 388 ЦК України, а саме витребування майна від добросовісного набувача, яке вибуло з володіння власника або особи, якій він передав майно у володіння, не з їхньої волі іншим шляхом та висновок суду про застосування ст. 387 ЦК України про витребування майна з чужого незаконного володіння.

Крім того позивач зауважив, що твердження скаржника про вплив позовної давності до вимог про витребування майна є необґрунтованим, оскільки позовна давність для звернення до суду із заявою про витребування нерухомого майна до Борозинець Т.В. переривалась у зв'язку із заявленням таких вимог попереднім ліквідатором Мирутенком М.М. та кредитором ГУ ДПС у Київській області. Разом з тим ліквідатор просив суд визнати поважними причини пропуску строку позовної давності для звернення з даним позовом, якщо суд дійде висновку, що строк позовної давності було пропущено.

08.10.2021 до суду апеляційної інстанції від представника скаржника адвоката Козловського Б.О. надійшли додаткові пояснення до апеляційної скарги, згідно яких останній просив суд здійснювати розгляд апеляційної скарги з урахуванням даних пояснень, рішення Господарського суду Київської області від 14.07.2021 у справі №911/3034/15 (911/3692/20) скасувати в частині витребування із чужого незаконного володіння Борозинець Т.В. на користь ТОВ Фірма “Лезіс” об’єкт нерухомого майна із реєстраційним номером 631873032231 - нежитлову будівлю загальною площею 89,2 кв.м., що знаходиться за адресою: Київська обл., Обухівський район, м. Українка, вул. Юності, 15.

Так, скаржник відмітив, що є добросовісним набувачем спірного приміщення, так як відповідач не знав та не міг знати, що Копилова Ю.В. нібито не має права відчужувати приміщення, оскільки у нотаріуса перед укладенням договору купівлі-продажу від 13.09.2016 проводилась повна перевірка на предмет наявності чи відсутності будь-яких заборон, обмежень, обтяжень чи прав третіх осіб на приміщення.

Апелянт вважає, що Борозинець Т.В. є неналежним відповідачем, а позивач обрав невірний спосіб судового захисту в зв'язку з необхідністю застосування до спірних

правовідносин іншого способу судового захисту, передбаченого спеціальними нормами ч. 3 ст. 42 Кодексу України з процедур банкрутства, а не загальними нормами згідно ст. 388 ЦК України. При цьому відмічає, що перекладання на третіх осіб - на добросовісного набувача Борозинець Т.В. наслідків визнання недійсним договору від 07.07.2015 матиме наслідком порушення справедливого балансу та покладатиме надмірний індивідуальний тягар на Борозинець Т.В. і таким чином становитиме порушення ст. 1 Першого протоколу Конвенції.

12.10.2021 до суду апеляційної інстанції від ГУ ДПС у Київській області надійшло клопотання про залишення апеляційної скарги без руху, згідно якого податковий орган просив суд залишити апеляційну скаргу Копилової Юліани Василівни без руху.

Колегія суддів заслухавши думку представників сторін, дослідивши подане клопотання дійшла висновку про залишення його без розгляду, оскільки в провадженні суду апеляційної скарги перебуває справа №911/3034/15 (911/3692/20) за апеляційною скаргою Борозинець Т.В., тоді як у клопотанні ГУ ДПС у Київській області просить суд залишити без руху апеляційну скаргу Копилової Юліани Василівни.

В судовому засіданні 12.10.2021 представник ГУ ДПС у Київській області порушив клопотання про залучення ГУ ДПС у Київській області до участі у розгляді даної справи в якості третьої особи, яка не заявляє самостійні вимоги на предмет спору на стороні позивача.

Ухвалою Північного апеляційного господарського суду від 12.10.2021 залучено Державну податкову службу України в особі відокремленого підрозділу Головного управління ДПС у Київській області до участі у справі №911/3034/15 (911/3692/20) у якості третьої особи, яка не заявляє самостійних вимог на предмет спору на стороні позивача.

В судовому засіданні 12.10.2021 представник скаржника просив суд здійснювати розгляд апеляційної скарги Борозинець Т.В. з урахуванням додаткових пояснень до апеляційної скарги.

Колегія суддів заслухавши думку представника скаржника, з метою захисту процесуальних прав та інтересів апелянта, дійшла висновку здійснювати розгляд апеляційної скарги Борозинець Т.В. з урахуванням поданих пояснень.

Присутні представники сторін надали пояснення по суті спору.

Представники скаржника вимоги викладені в апеляційній скарзі та додаткових поясненнях підтримали, просили суд апеляційну скаргу задовольнити, оскаржуване рішення скасувати в частині витребування із чужого незаконного володіння спірного приміщення, в позові відмовити.

Ліквідатор банкрута та ГУ ДПС у Київській області заперечували проти доводів викладених у апеляційній скарзі, просили суд апеляційну скаргу Борозинець Т.В. залишити без задоволення, оскаржуване рішення без змін.

Відповідно до ст. 269 ГПК України, суд апеляційної інстанції переглядає справу за наявними у ній і додатково поданими доказами та перевіряє законність і обґрунтованість рішення суду першої інстанції в межах доводів та вимог апеляційної скарги.

В судовому засіданні 12.10.2021, згідно ст. 240 Господарського процесуального кодексу (далі за текстом – ГПК) України, оголошено вступну та резолютивну частини постанови.

Розглянувши доводи апеляційної скарги, заслухавши думку представників сторін, дослідивши матеріали справи, перевіривши правильність застосування судом першої інстанції при прийнятті оскаржуваного рішення норм матеріального та процесуального законодавства, перевіривши юридичну оцінку обставин справи та повноту їх встановлення, колегія суддів дійшла висновку, що вимоги апеляційної скарги Борозинець Т.В. не підлягають задоволенню з огляду на наступне.

Предметом судового розгляду у цій справі є вимоги заявлені ліквідатором ТОВ

3
Фірма "Лезіс" арбітражним керуючим Демчаном О.І. про витребування з чужого незаконного володіння Борозинець Т.В. на користь ТОВ Фірма "Лезіс" об'єкту нерухомого майна із реєстраційним номером 631873032231, нежитлової будівлі загальною площею 89,2 кв.м., що знаходиться за адресою: Київська область, Обухівський район, м. Українка, вул. Юності, 15а та визнання за банкрутом права власності на вказаний об'єкт нерухомого майна.

Підставою заявлених вимог стало вибуття з власності боржника нерухомого майна внаслідок укладення за 3 місяці до порушення провадження у справі про банкрутство ТОВ Фірма "Лезіс" договору купівлі-продажу від 07.05.2015, укладено між боржником та Копиловою Ю.В. щодо об'єкту нерухомого майна із реєстраційним номером 631873032231, нежитлової будівлі загальною площею 89,2 кв.м., що знаходиться за адресою: Київська область, Обухівський район, м. Українка, вул. Юності, 15а. Укладення договору купівлі-продажу від 07.05.2015 призвело до безоплатного відчуження майна боржника на користь заінтересованої особи стосовно боржника, та ухвалою Господарського суду Київської області від 15.07.2020 у справі №911/3034/15 (залишена без змін постановою Північного апеляційного господарського суду від 09.12.2020) визнано недійсним вказаний договір. Отже, за твердженнями позивача, спірне майно має бути повернуто у власність банкрута та включено до ліквідаційної маси. Однак, на підставі договору купівлі-продажу від 13.09.2016, укладеного між Копиловою Ю.В. та Борозинець Т.В., право власності на спірне нежитлове приміщення зареєстровано за відповідачем Борозинець Т.В., яка є останнім набувачем та фактичним володільцем нежитлової будівлі.

Відповідно до статей 15, 16 Цивільного кодексу України (далі - ЦК України) та статті 20 Господарського кодексу України (далі - ГК України), кожна особа/суб'єкт господарювання має право на звернення до суду за захистом свого особистого немайнового або майнового права у разі його порушення, невизнання або оспорювання та інтересу, який не суперечить загальним засадам цивільного/господарського законодавства.

У рішенні від 15.11.1996 у справі "Чахал проти Об'єднаного Королівства", Європейський суд з прав людини зазначив, що стаття 13 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі - Конвенція) гарантує на національному рівні ефективні правові засоби для здійснення прав і свобод, що передбачаються Конвенцією, незалежно від того, яким чином вони виражені в правовій системі тієї чи іншої країни. Суть цієї статті зводиться до вимоги надати такі міри правового захисту на національному рівні, що дозволили б компетентному державному органу розглядати по суті скарги на порушення положень Конвенції й надавати відповідний судовий захист, хоча держави - учасники Конвенції мають деяку свободу розсуду щодо того, яким чином вони забезпечують при цьому виконання своїх зобов'язань. Крім того, Суд указав на те, що за деяких обставин вимоги статті 13 Конвенції можуть забезпечуватися всією сукупністю засобів, що передбачаються національним правом.

Аналіз наведеного дає підстави для висновку, що кожна особа має право на ефективний засіб правового захисту, не заборонений законом. Застосування конкретного способу захисту цивільного права залежить як від змісту суб'єктивного права, за захистом якого звернулася особа, так і від характеру його порушення.

Конституційне право на судовий захист передбачає як невід'ємну частину такого захисту можливість поновлення порушених прав і свобод громадян, правомірність вимог яких встановлена в належній судовій процедурі і формалізована в судовому рішенні, і конкретні гарантії, які дозволяють б реалізовувати його в повному обсязі і забезпечувати ефективне поновлення в правах за допомогою правосуддя, яке відповідає вимогам справедливості, що узгоджується також зі статтями 6, 13 Конвенції, ратифікованої Верховною Радою України Законом від 17.07.1997 року №475/97-ВР.

У рішенні Конституційного Суду України від 02.11.2004 №15-рп/2004 зазначено, верховенство права - це панування права в суспільстві. Одним з проявів верховенства права є те, що право не обмежується лише законодавством як однією з його форм, а включає й інші соціальні регулятори, зокрема норми моралі, традиції, звичаї тощо, які легітимовані суспільством і зумовлені історично досягнутим культурним рівнем суспільства. Усі ці елементи права об'єднуються якістю, що відповідає ідеології справедливості, ідеї права, яка значною мірою дістала відображення в Конституції України.

Таке розуміння права не дає підстав для його ототожнення із законом, який іноді може бути й несправедливим, у тому числі обмежувати свободу та рівність особи. Справедливість - одна з основних засад права, є вирішальною у визначенні його як регулятора суспільних відносин, одним із загальнолюдських вимірів права. Правову позицію щодо дотримання справедливості Конституційний Суд України висловив у рішенні від 30.01.2003 №3-рп/2003 у справі про розгляд судом окремих постанов слідчого і прокурора: "Правосуддя за своєю суттю визнається таким лише за умови, що воно відповідає вимогам справедливості і забезпечує ефективне поновлення в правах".

Водночас, як правило, суб'єкт порушеного права може скористатися не будь-яким, а цілком конкретним способом захисту свого права (п.5.6 постанови Великої Палати Верховного Суду від 22.08.2018 у справі №925/1265/16 (провадження №12-158гс18)). Крім того, Велика Палата Верховного Суду неодноразово звертала увагу, що застосування конкретного способу захисту цивільного права залежить як від змісту права чи інтересу, за захистом якого звернулася особа, так і від характеру його порушення, невизнання або оспорення. Такі право чи інтерес мають бути захищені судом у спосіб, який є ефективним, тобто таким, що відповідає змісту відповідного права чи інтересу, характеру його порушення, невизнання або оспорення та спричиненим цими діями наслідкам. Подібні висновки сформульовані, зокрема, у постановях Великої Палати Верховного Суду від 05.06.2018 у справі №338/180/17 (провадження №14-144цс18), від 11.09.2018 у справі №905/1926/16 (провадження №12-187гс18) та від 30.01.2019 у справі №569/17272/15-ц (провадження №14-338цс18).

Обраний заявником спосіб захисту має гарантувати практичну та ефективну можливість захисту порушеного права.

Як слідує з матеріалів справи та вірно встановлено судом першої інстанції, 07.05.2015 між ТОВ фірми "Лезіс" в особі директора – Копилова В.М. (продавець) та Копиловою Ю.В.(покупець) укладено договір купівлі-продажу нежитлової будівлі, відповідно до умов якого продавець продав, а покупець купив об'єкт нерухомості, що відповідно до правовстановлюючого документа значиться як: нежитлова будівля, що знаходиться за адресою: місто Українка, вулиця Юності, 15а (п'ятнадцять літерою "а"), Обухівського району, Київської області. Опис об'єкта: загальна площа 89,2 кв.м. (п. 1 договору).

Відповідно до витягу з Державного реєстру речових прав на нерухоме майно про реєстрацію права власності №37244608 від 07.05.2015 приватним нотаріусом Мельник Мариною Володимирівною внесено запис, згідно якого власником нежитлової будівлі за адресою: Київська обл., Обухівський р-н., м. Українка, вулиця Юності, 15а є Копилова Ю.В.

У подальшому, 13.09.2016 між Копиловою Ю.В. (продавець) та Борозинець Т.В. (покупець) укладено договір купівлі-продажу нежитлової будівлі, відповідно до умов якого продавець продав, а покупець купив об'єкт нерухомості, який відповідно до правовстановлюючого документа значиться як: нежитлова будівля, що знаходиться за адресою: місто Українка, вулиця Юності, 15а (п'ятнадцять літерою "а"), Обухівського району, Київської області, Опис об'єкта: загальна площа 89,2 кв.м. (п. 1 договору).

Згідно із п. 4 вищезазначеного договору оціночна вартість нежитлової будівлі

згідно з Висновком про вартість майна, складеним ФОП Ковачова С.І. від 13.09.2016, що відчужується за цим договором, складає 454 940,00 грн.

Пунктом 5 даного договору передбачено, що продаж вчинено за 454 940,00 грн. Покупець здійснив розрахунок з продавцем до моменту підписання цього договору.

Відповідно до інформаційної довідки з Державного реєстру речових прав на нерухоме майно, Реєстру прав власності на нерухоме майно, Державного реєстру іпотек, Єдиного реєстру заборон відчуження об'єктів нерухомого майна щодо об'єкта нерухомого майна від 16.09.2016 №68252960 приватним нотаріусом Мельник Мариною Володимирівною внесено запис, згідно якого власником нежитлової будівлі за адресою: Київська обл., Обухівський р-н., м. Українка, вулиця Юності, 15а є Борозинець Тетяна Володимирівна.

Вищенаведені обставини встановлено ухвалою Господарського суду Київської області від 15.07.2020 у справі №911/3034/15, якою заяву Головного управління ДПС у Київській області б/д, б/н (вх. №18082/19, 23.09.2019) про визнання недійсним договору, визнання права власності та витребування майна задоволено частково; визнано недійсним договір від 07.05.2015, укладений між ТОВ Фірма "Лезіс" та гр. Копиловою Ю.В. щодо продажу об'єкту нерухомості за адресою: Київська область, м. Українка, вул. Юності, 15А, площею 89,2 кв.м.; в іншій частині в задоволенні заяви відмовлено (зазначена ухвала суду залишена без змін постановою Північного апеляційного господарського суду від 09.12.2020 у справі №911/3034/15).

Згідно судових рішень у справі №911/3034/15 судами встановлено, що:

- оспорюваний договір було укладено від ТОВ Фірма "Лезіс" директором – Копиловим В.М., який також є засновником боржника (продавець) та гр. Копиловою Ю.В. (покупець), тобто дочкою особи, що діяла від імені боржника, а відтак між заінтересованими особами стосовно боржника (продавця);

- матеріали справи не містять доказів здійснення оплати придбаного майна за договором купівлі-продажу;

- договір купівлі-продажу укладено в підозрілий період – за 3 місяці до порушення провадження у справі про банкрутство №911/3034/15.

Статтею 20 Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» передбачені спеціальні підстави заявлення вимог про визнання правочинів недійсними та особливі наслідки задоволення вимог, заявлених у порядку цієї статті.

У разі визнання недійсними правочинів (договорів) на підставах, передбачених ч. 1 ст. 20 Закону про банкрутство, кредитор зобов'язаний повернути в ліквідаційну масу майно, отримане від боржника.

Зазначене кореспондується з положеннями ст. 42 Кодексу України з процедур банкрутства (далі - КУЗПБ).

Така процедура спрямована на повернення до складу конкурсної маси відчужених за такими правочинами активів. Можливість оспорення необхідна для забезпечення зберігання майна боржника в інтересах конкурсних кредиторів.

Втручання держави у право на мирне володіння майном є законним, якщо здійснюється на підставі закону, нормативно-правового акту, що має бути доступним для заінтересованих осіб, чітким та передбачуваним щодо застосування та наслідків дії його норм.

Згідно ст. 61 КУЗПБ ліквідатор з дня свого призначення, зокрема, подає до суду заяви про визнання недійсними правочинів (договорів) боржника, вживає заходів, спрямованих на пошук, виявлення та повернення майна банкрута, що знаходиться у третіх осіб.

Обов'язком ліквідатора є здійснення всієї повноти дій, спрямованих на виявлення та повернення активів боржника (ч. 1 ст. 65 КУЗПБ).

У цій справі звернення ліквідатора ТОВ Фірма “Лезіс” з позовом про витребування з чужого незаконного володіння Борозинець Т.В. об’єкту нерухомості обумовлено тим, що ухвалою Господарського суду Київської області від 15.07.2020 визнано недійсним договір купівлі-продажу від 07.05.2015, а відтак власником спірної нерухомості є боржник. Проте, відповідач – Борозинець Т.В. не визнає право власності банку на майно, що перешкоджає ТОВ Фірма “Лезіс” здійснювати право власності на нерухомість, а саме задовольнити вимоги кредиторів за рахунок продажу цього майна у процедурі банкрутства боржника.

Відповідно до ст. 388 ЦК України якщо майно за відплатним договором придбане в особи, яка не мала права його відчужувати, про що набувач не знав і не міг знати (добросовісний набувач), власник має право витребувати це майно від набувача лише у разі, якщо майно: 1) було загублене власником або особою, якій він передав майно у володіння; 2) було викрадене у власника або особи, якій він передав майно у володіння; 3) вибуло з володіння власника або особи, якій він передав майно у володіння, не з їхньої волі іншим шляхом.

У постановах Верховного Суду від 22.12.2018 у справі №910/4715/16, від 02.02.2021 у справі №913/106/18 висловлено правову позицію про те, що статтею 388 ЦК України передбачено можливість витребування майна власником від добросовісного набувача у разі, якщо майно вибуло з володіння власника поза його волею. При цьому наявність у діях власника волі на передання майна іншій особі унеможливорює застосування вимог наведеної норми щодо витребування майна від добросовісного набувача.

Отже, можливість витребування майна, придбаного за відплатним договором, з чужого незаконного володіння закон ставить у залежність, насамперед, від того, чи є володілець майна добросовісним чи недобросовісним його набувачем. Одночасно добросовісність (недобросовісність) незаконного володілця характеризує його суб’єктивне ставлення до обставин вибуття майна з володіння власника та правомірність його придбання.

Так, Борозинець Т.В. вказує на те, що вона є добросовісним набувачем спірного майна адже воно було придбане за відплатним договором у Копилової Ю.В., а на момент придбання останньою нерухомості будь-які обмеження щодо спірного майна були відсутні.

Слід відмітити, що на дату укладення договору від 13.09.2016 відомості про перебування ТОВ Фірма “Лезіс” у процедурі банкрутства були розміщені на офіційному сайті ЄДРПОУ та ВГСУ.

Поряд із цим, відповідно до умов договору купівлі-продажу від 13.09.2016, укладеного між Копиловою Ю.В. та Борозинець Т.В., сторони визначили, що нежитлова будівля, що відчужується належить продавцю на підставі договору купівлі-продажу, посвідченого приватним нотаріусом Обухівського районного нотаріального округу Мельник М.В. 07.05.2015 за реєстровим №1288 (п. 2 договору).

Вказані обставини свідчать, що Борозинець Т.В. на дату укладення договору купівлі-продажу спірного майна (13.09.2016) з Копиловою Ю.В. була обізнана щодо підстав, на яких продавець вважав себе власником та, відповідно, щодо особи, у якій вибуло із володіння спірне майно на користь Копилової Ю.В. Відтак, з урахуванням дати порушення провадження у справі про банкрутство ТОВ фірма “Лезіс” - 12.08.2015, станом на 13.09.2016 Борозинець Т.В. була також обізнана (або могла бути обізнана), що договір купівлі-продажу спірного майна між ТОВ фірма “Лезіс” та Копиловою Ю.В. було укладено у “підозрілий період” – за 3 місяці до відкриття провадження у справі про банкрутство, а отже могла і мала усвідомлювати ризики придбання спірного майна, що вибуло із володіння боржника в зазначений період.

Крім того, з урахуванням зазначених умов договору, укладеного між Копиловою

5
Ю.В. та Борозинець Т.В., остання була обізнана або могла бути обізнана, що договір купівлі-продажу, на підставі якого Копилова Ю.В. вважала себе законним власником, укладено між заінтересованими особами стосовно боржника – ТОВ фірма “Лезіс” (між директором товариства та його дочкою).

Таким чином суд першої інстанції дійшов обґрунтованого висновку, що Борозинець Т.В. (відповідач) в силу вимог чинного законодавства, з урахуванням позиції Верховного Суду у складі палати для розгляду справ про банкрутство Касаційного господарського суду, викладеної у постанові від 08.02.2021 у справі №14/5026/1020/2011 не є добросовісним набувачем спірного майна.

За наведеного слід дійти висновку, що у разі, якщо відчуження майна відбулося за правочином, визнаним недійсним з підстав, визначених ч. 1 ст. 20 Закону про банкрутство, ліквідатор боржника має право звернутися з вимогами про витребування майна в останнього набувача у порядку статті 388 ЦК України, що є ефективним способом захисту порушених прав боржника, відповідає повноваженням ліквідатора боржника та не суперечить меті КУЗПБ. Аналогічний висновок про застосування норм права викладений у постанові Верховного Суду від 02.02.2021 у справі №913/106/18.

Отже, враховуючи встановлені судами обставини щодо визнання недійсним договору купівлі-продажу спірного майна від 07.05.2015 на підставі ч. 1 ст. 20 Закону про банкрутство, та правові позиції викладені у постановах Верховного Суду від 22.12.2018 у справі №910/4715/16, від 02.02.2021 у справі №913/106/18, суд першої інстанції дійшов обґрунтованого висновку, що вибуття спірного майна відбулось поза волею боржника, що дає законні підстави для витребування майна у добросовісного набувача у порядку ч.1 ст. 388 ЦК України і є належним способом захисту позивача, оскільки такий спосіб захисту узгоджується з нормами КУЗПБ та ГПК України, спрямований на ефективний захист порушеного права ТОВ фірма “Лезіс”, що забезпечить повернення майна у ліквідаційну масу та максимально можливе справедливе задоволення вимог кредиторів.

Колегія суддів вважає необґрунтованими доводи скажника, що оскаржувані судові рішення порушують ст. 1 Першого протоколу до Конвенції з прав людини та основоположних свобод з огляду на наступне.

Предметом безпосереднього регулювання статті 1 Першого протоколу є втручання держави в право на мирне володіння майном. У практиці ЄСПЛ (наприклад, рішення ЄСПЛ у справах "Спорронг і Льоннрот проти Швеції" від 23 вересня 1982 року, "Джеймс та інші проти Сполученого Королівства" від 21 лютого 1986 року, "Щокін проти України" від 14 жовтня 2010 року, "Серков проти України" від 7 липня 2011 року, "Колишній король Греції та інші проти Греції" від 23 листопада 2000 року, "Булвес" АД проти Болгарії" від 22 січня 2009 року, "Трегубенко проти України" від 2 листопада 2004 року, "East/West Alliance Limited" проти України" від 23 січня 2014 року) напрацьовано три критерії, які слід оцінювати, аналізуючи сумісність втручання в право особи на мирне володіння майном з гарантіями статті 1 Першого протоколу, а саме: чи можна вважати втручання законним; чи переслідує воно "суспільний", "публічний" інтерес; чи такий захід (втручання в право на мирне володіння майном) є пропорційним визначеним цілям.

Втручання є виправданим, якщо воно здійснюється з метою задоволення суспільного, публічного інтересу, за наявності об'єктивної необхідності у формі суспільного, публічного, загального інтересу, який може включати інтерес держави, окремих регіонів, громад чи сфер людської діяльності.

Критерій "пропорційності" передбачає, що втручання в право власності буде розглядатися як порушення статті 1 Першого протоколу до Конвенції, якщо не було дотримано справедливої рівноваги (балансу) між інтересами держави (суспільства), пов'язаними з втручанням, та інтересами особи, яка так чи інакше страждає від

втручання. "Справедлива рівновага" передбачає наявність розумного співвідношення (обґрунтованої пропорційності) між метою, що передбачається для досягнення, та засобами, які використовуються. Необхідний баланс не буде дотриманий, якщо особа несе "індивідуальний і надмірний тягар".

При цьому ЄСПЛ у питаннях оцінки "пропорційності", як і в питаннях наявності "суспільного", "публічного" інтересу, визнає за державою достатньо широку "сферу розсуду", за винятком випадків, коли такий "розсуд" не ґрунтується на розумних підставах.

Поряд з цим суттєве значення має й принцип судового нагляду у процедурах банкрутства, оскільки з моменту порушення стосовно боржника справи про банкрутство він перебуває в особливому правовому режимі, який змінює весь комплекс юридичних правовідносин боржника.

Наведений вище принцип полягає у нагляді за дотриманням інтересів кредиторів стосовно збереження об'єктів конкурсної маси, а також інтересів боржника щодо обґрунтованості грошових претензій кредиторів тощо.

Господарський суд у справах про банкрутство має забезпечити як принцип рівності учасників процедури банкрутства, баланс інтересів боржника і його кредиторів та інших заінтересованих учасників, так і справедливий розподіл майна боржника між кредиторами, що є особливістю процедури банкрутства.

Інститут визнання недійсними правочинів боржника у межах справи про банкрутство є універсальним засобом захисту у відносинах неплатоспроможності та частиною єдиного механізму правового регулювання відносин неплатоспроможності, що спрямована на дотримання балансу інтересів не лише осіб, які беруть участь у справі про банкрутство, а й осіб, залучених у справу про банкрутство, наприклад, контрагентів боржника. Визнання недійсними правочинів боржника у межах справи про банкрутство спрямоване на досягнення однієї з основних цілей процедури неплатоспроможності максимально можливе справедливе задоволення вимог кредиторів.

З огляду на сферу регулювання КУЗПБ загалом і за змістом норми ст. 20 Закону про банкрутство (ст. 42 КУЗПБ), вона є спеціальною щодо загальних, установлених ЦК України підстав для визнання правочинів недійсними, тобто ця норма передбачає додаткові, специфічні підстави для визнання правочинів недійсними, які характерні виключно для правовідносин, що виникають між боржником і кредитором у процесі відновлення платоспроможності боржника чи визнання його банкрутом.

Як вже було зазначено, при застосуванні норм Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та Конституції України щодо захисту права власності, яке є непорушним, судам слід враховувати всі обставини справи у їх сукупності і в тому рахунку норми, які є спеціальними і якими регулюються справи про банкрутство, зокрема, банкрутство ТОВ Фірма "Лезіс".

З огляду на викладене, колегія суддів погоджується з висновками суду першої інстанції щодо відсутності у даному випадку порушення частини першої статті 1 Першого протоколу до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, ратифікованого Законом України від 17.07.1997 № 475/97-ВР, оскільки втручання держави у право особи мирно володіти своїм майном за заявленими позивачем вимогами є законним заходом, який спрямований на встановлення балансу інтересів боржника та кредиторів у справі про банкрутство та повернення в ліквідаційну масу відчуженого за недійсним правочином майна, і є пропорційним переслідуванню таким втручанням цілям. До того ж, колегія суддів відмічає, що Борозинець Т.В. не позбавлена права звернення з позовом до особи, в якої вона придбала спірне майно, про повернення коштів, сплачених на виконання правочину.

Окрім витребування з володіння Борозинець Т.В. нерухомого майна на користь ТОВ Фірма "Лезіс" в порядку передбаченому положеннями ст. ст. 387, 388 ЦК

6
України, позивач також просив суд визнати за ним право власності на спірне майно в порядку передбаченому положеннями ст. 392 ЦК України.

Відповідно до приписів ст. 392 ЦК України, власник майна може пред'явити позов про визнання його права власності, якщо це право оспорується або не визнається іншою особою, а також у разі втрати ним документа, який засвідчує його право власності.

У тих випадках, коли має бути застосована вимога про витребування майна з чужого володіння, **вимога власника про визнання права власності** чи інші його вимоги, спрямовані на уникнення застосування приписів статей 387 і 388 ЦК України, є **неефективними** (висновок про застосування норм права, який викладений у постановках Великої Палати Верховного Суду від 02.07.2019 у справі №48/340, від 30.06.2020 по справі №19/028-10/13).

Метою віндикаційного позову є забезпечення введення власника у володіння майном, якого він був позбавлений. У випадку позбавлення власника володіння нерухомим майном означене введення полягає у внесенні запису про державну реєстрацію за власником права власності на нерухоме майно, а функцією державної реєстрації права власності є оголошення належності нерухомого майна певній особі (особам). Рішення суду про витребування з незаконного володіння відповідача нерухомого майна саме по собі є підставою для внесення до Державного реєстру речових прав на нерухоме майно запису про державну реєстрацію за позивачем права власності на нерухоме майно, зареєстроване у цьому реєстрі за відповідачем.

Застосування ж приписів ст. ст. 387 і 388 ЦК України при задоволенні вимог заяви ліквідатора про витребування майна разом з застосуванням положень ст. 392 ЦК України щодо визнання права власності на спірне майно суперечить висновкам про застосування норм права, які викладені у постановках Великої Палати Верховного Суду від 02.07.2019 у справі №48/340, від 30.06.2020 по справі №19/028-10/13.

Отже, з урахуванням того, що у тих випадках, коли має бути застосована вимога про витребування майна з чужого незаконного володіння, вимога власника про визнання права власності чи інші його вимоги, спрямовані на уникнення застосування приписів статей 387 і 388 ЦК України, є неефективними, колегія суддів суду апеляційної інстанції погоджується з висновком суду першої інстанції про те, що вимога позивача про визнання права власності не підлягає задоволенню.

Разом з тим, як слідує з матеріалів справи, відповідачем було подано до суду першої інстанції заяву про застосування позовної давності в порядку статті 267 ЦК України.

В свою чергу позивачем подано письмові пояснення на заяву відповідача про застосування строку позовної давності, в яких позивач пояснює, що, в даному випадку, строк позовної давності переривався, оскільки із позовом, в тому числі про витребування майна із чужого незаконного володіння звертався попередній ліквідатор – ТОВ Фірма “Лезіс”, крім цього, кредитором – ГУ ДПС у Київській області було подано позов про визнання недійсним договору, на підставі якого вибуло майно із володіння позивача та витребування такого майна з чужого незаконного володіння. Також, позивач просить суд, у разі встановлення, що строк не переривався, визнати поважними причини пропуску строку позовної давності.

У постанові Великої Палати Верховного Суду від 19.11.2019 у справі №911/3677/17 сформовано висновок щодо застосування норм права згідно якого якщо позовні вимоги господарським судом визнано обґрунтованими, а стороною у справі заявлено про вплив позовної давності, суд зобов'язаний застосувати до спірних правовідносин положення статті 267 ЦК України і вирішити питання про наслідки такого впливу (тобто або відмовити в позові у зв'язку зі впливом позовної давності, або

за наявності поважних причин її пропущення захистити порушене право, але в будь-якому разі вирішити спір з посиланням на зазначену норму).

Отже, для застосування позовної давності за заявою сторони у спорі суд має дослідити питання її перебігу за звернутою до цієї сторони позовною вимогою, поважності причин пропущення (за наявності) і залежно від установленого дійти висновку про те, чи спливла позовна давність до відповідних вимог.

Щодо позовної давності за заявленими ліквідатором боржника вимогами та початку перебігу позовної давності.

Згідно зі статтею 256 ЦК України позовна давність - це строк, у межах якого особа може звернутися до суду з вимогою про захист свого цивільного права або інтересу.

За приписами статті 257 ЦК України загальна позовна давність встановлюється тривалістю у три роки.

Згідно з частиною першою статті 261 ЦК України перебіг позовної давності починається від дня, коли особа довідалася або могла довідатися про порушення свого права або про особу, яка його порушила.

До позовних вимог про визнання недійсними договорів та витребування майна на підставі статей 203, 215, 387, 388 ЦК України застосовується загальна позовна давність у три роки. Така правова позиція була висловлена Великою Палатою Верховного Суду у постановках від 17.10.2018 у справі №362/44/17, від 07.11.2018 у справі №372/1036/15-ц, від 20.11.2018 у справі №907/50/16, від 05.12.2018 у справі №522/2201/15-ц та відображена у постановках Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду від 28.11.2018 у справі №911/926/17, від 23.01.2019 у справі №916/2130/15, від 23.01.2019 у справі №910/2868/16.

Визначення початку відліку позовної давності міститься у статті 261 ЦК України, зокрема відповідно до частини першої цієї статті перебіг позовної давності починається від дня, коли особа довідалася або могла довідатися про порушення свого права або про особу, яка його порушила.

Для визначення моменту виникнення права на позов важливими є як об'єктивні (порушення права), так і суб'єктивні (особа дізналася або повинна була дізнатися про це порушення) аспекти. Порівняльний аналіз понять "довідався" та "міг довідатися", що містяться в статті 261 ЦК України, дає підстави для висновку про презумпцію можливості та обов'язку особи знати про стан своїх майнових прав, а тому доведення факту, через який позивач не знав про порушення свого цивільного права і саме з цієї причини не звернувся за його захистом до суду, недостатньо (правова позиція Верховного Суду, викладена в постанові від 26.09.2019 у справі №924/1114/18 та у постанові від 03.04.2018 у справі №910/31767/15 з посиланням на позицію Верховного Суду України в постанові від 16.11.2016 у справі №487/10132/14-ц (провадження №6-2469цс16).

Отже, початок перебігу позовної давності збігається з моментом виникнення у зацікавленої сторони права на позов, тобто можливості реалізувати своє право в примусовому порядку через суд (така правова позиція відображена, зокрема, у постанові Великої Палати Верховного Суду від 20.11.2018 у справі №907/50/16).

Суд зазначає, як у випадку пред'явлення позову самою особою, право якої порушене, так і в разі пред'явлення позову в інтересах цієї особи іншою уповноваженою на це особою, початок перебігу позовної давності визначається з одного й того самого моменту: коли особа довідалася або могла довідатися про порушення її права або про особу, яка його порушила (правова позиція Судової палати для розгляду справ про банкрутство Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду, викладена у постанові від 11.02.2020 у справі №10/5026/995/2012, а також у постанові від 23.04.2019 у справі №Б-19/207-09 з посиланням на позицію Великої Палати Верховного Суду у

7
постановах від 19.06.2018 у справі №916/1979/13, від 30.05.2018 у справі №367/2271/15-ц, від 22.05.2018 у справі №369/6892/15-ц).

У постанові від 26.11.2019 справі №914/3224/16 Велика Палата Верховного Суду відступила від правових висновків, висловлених у постановах Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду від 16.08.2018 у справі №711/802/17 та від 06.06.2018 у справі №520/14722/16-ц, згідно з якими початок перебігу строків позовної давності за вимогами про витребування майна в порядку статті 388 ЦК України відліковується з моменту набуття добросовісним набувачем права власності на майно, а не з моменту, коли особа дізналася про вибуття свого майна до іншої особи, яка згодом його відчужила добросовісному набувачу.

Отже, початок перебігу строків позовної давності за вимогами про витребування майна в порядку статті 388 ЦК України відліковується з моменту, коли особа дізналася про вибуття свого майна до іншої особи, яка згодом його відчужила добросовісному набувачу, а не з моменту набуття добросовісним набувачем права власності на майно.

При цьому закон також не пов'язує перебіг позовної давності за вимогами про витребування майна з укладенням певних правочинів щодо майна позивача, ані з фактичним переданням майна порушником, який незаконно заволодів майном позивача, у володіння інших осіб.

Право власності боржника на спірне майно було порушено в момент його вибуття з власності у володіння іншої особи, тому, початок перебігу позовної давності для позову, поданого на захист цього порушеного права, пов'язується з моментом, коли ТОВ Фірма "Лезіс" довідалося або могло довідатися про порушення його права або про особу, яка його порушила, а саме про факт вибуття з власності оспорюваного майна у володіння іншої особи.

Господарський суд Київської області зазначив, що відлік строку позовної давності, в даному випадку, розпочався з 08.05.2015, тобто із наступного дня незаконного вибуття із власності ТОВ фірма "Лезіс" спірного майна. Однак суд апеляційної інстанції вважає, що місцевим господарським судом, в порушення правової позиції наведеної в постанові Великої Палати Верховного Суду від 26.11.2019 у справі №914/3224/16, було невірно визначено початок перебігу позовної давності.

Згідно матеріалів справи, 05.03.2018 позивач звертався до Господарського суду Київської області з позовною заявою про витребування із чужого незаконного володіння Борозинець Т.В. на користь ТОВ фірма "Лезіс" спірного майна та визнання за ТОВ фірма "Лезіс" права власності на спірний об'єкт. В обґрунтування заявлених вимог позивач посилався на доказ – Інформаційну довідку з державного реєстру речових прав на нерухоме майно №79977533 від 09.02.2017, яка видана на ім'я арбітражного керуючого Мирутенка М.М.

Отже, позивачу було відомо про порушення його прав принаймні на дату отримання Інформаційної довідки – 09.02.2017. Відтак відлік строку позовної давності, в даному випадку, розпочинається з 09.02.2017.

Суд першої інстанції дослідивши матеріали справи встановив факт переривання строку позовної давності.

Водночас, суд апеляційної інстанції дійшов висновку про помилковість тверджень суду першої інстанції щодо переривання строку позовної давності у цій справі з огляду на таке.

Відповідно до ч. 2 ст. 264 ЦК України перебіг позовної давності переривається у разі пред'явлення особою позову до одного із кількох боржників, а також якщо предметом позову є лише частина вимоги, право на яку має позивач.

Пред'явлення позову до суду являє собою реалізацію позивачем права на звернення до суду. Саме із цією процесуальною дією пов'язується початок процесу у

справі.

Позовна давність шляхом пред'явлення позову переривається саме на ту частину вимог (право на яку має позивач), що визначена ним у його позовній заяві. Що ж до вимог, які не охоплюються пред'явленням позовом, та до інших боржників, то позовна давність щодо них не переривається. Обов'язковою умовою переривання позовної давності шляхом пред'явлення позову також є дотримання вимог процесуального закону щодо форми та змісту позовної заяви, правил предметної та суб'єктної юрисдикції та інших, порушення яких перешкоджає відкриттю провадження у справі (висновок викладений у постановках Великої Палати Верховного Суду від 24.04.2019 у справі №523/10225/15-ц та від 19.11.2019 у справі №911/3677/17).

За змістом ч. 2 ст. 264 ЦК України позовна давність переривається у разі пред'явлення особою позову до особи, яка є боржником, тобто до особи, яка є належним відповідачем за позовом. У разі пред'явлення віндикаційного позову належним відповідачем є володілець майна. Водночас якщо під час розгляду справи майно перейшло у володіння іншої особи, у зв'язку з чим суд здійснив заміну відповідача, то пред'явлення позову до попереднього володільця перериває позовну давність і за вимогою до цієї іншої особи (висновок викладений у постанові Великої Палати Верховного Суду від 26.11.2019 у справі №914/3224/16).

Перебіг позовної давності шляхом пред'явлення позову може перериватися у разі звернення позивача до суду, в тому числі й направлення позовної заяви поштою, здійсненого з дотриманням вимог процесуального законодавства. Якщо суд у прийнятті позовної заяви відмовив або її повернув, то перебіг позовної давності не переривається. Не перериває перебігу такого строку й подання позову з недотриманням правил підсудності, а також з іншим предметом спору та з іншими матеріально-правовими підставами (аналогічний висновок викладено у постанові Касаційного господарського суду складі Верховного Суду від 22.01.2020 у справі №916/521/18, від 09.02.2021 у справі №5023/5507/12).

Отже, перебіг позовної давності шляхом пред'явлення позову може перериватися не в разі будь-якого направлення (подання) позову, а здійсненого такого пред'явлення з дотриманням вимог процесуального законодавства щодо форми та змісту до особи - належного відповідача за позовом, яким у випадку пред'явлення віндикаційного позову є володілець майна. У разі переходу під час розгляду справи майна у володіння іншої особи - пред'явлення позову до попереднього володільця перериває позовну давність і за вимогою до цієї іншої особи лише за умови здійснення судом заміни відповідача.

Механізм застосування позовної давності повинен бути достатньо гнучким, тобто, як правило, він мусить допускати можливість зупинення, переривання та поновлення строку позовної давності, а також корелювати із суб'єктивним фактором, а саме - обізнаністю потенційного позивача про факт порушення його права (рішення Європейського суду з прав людини у справі "Фінікарідов проти Кіпру").

Суд акцентує, що позовна давність не переривається лише за наявності факту звернення з позовом до суду. Пред'явлення позову з недотриманням визначеної процесуальним законом процедури (порядку) захисту порушених прав не має наслідком переривання позовної давності.

Досліджуючи наявність чи відсутність обставин, які вказують про переривання позовної давності у цій справі, суд апеляційної інстанції встановив наступне.

Так, 07.03.2018 ТОВ Фірма "Лезіс" в особі ліквідатора Мирутенка М.М. звернулась до Господарського суду Київської області з позовом про визнання недійсним договору від 07.05.2015, укладеного між ТОВ Фірма "Лезіс" та Копиловою Ю.В. щодо продажу об'єкту нерухомого майна площею 89,2 кв.м., яке знаходиться за адресою: Київська область, м. Українка, вул. Юності, 15а; визнання недійсним договору від 13.09.2016, укладеного між Копиловою Ю.В. та Борозинець Т.В. щодо продажу об'єкту

8
нерухомого майна площею 89,2 кв.м., яке знаходиться за адресою: Київська область, м. Українка, вул. Юності, 15а; визнання права власності за ТОВ фірми “Лезіс” на об’єкт нерухомого майна площею 89,2 кв.м., яке знаходиться за адресою: Київська область, м. Українка, вул. Юності, 15а; витребування у Борозинець Т.В. об’єкту нерухомого майна площею 89,2 кв.м., яке знаходиться за адресою: Київська область, м. Українка, вул. Юності, 15а.

В обґрунтування заявлених вимог ТОВ Фірма “Лезіс” в особі ліквідатора Мирутенка М.М. відмітило, що вищезазначені договори не відповідають вимогам ч. 1 ст. 203 ЦК України, а також укладено з порушенням приписів ч. 3 ст. 92 ЦК України, а відтак підлягають визнанню недійсними.

Ухвалою Господарського суду Київської області від 19.09.2018 у справі №911/3034/15 в задоволенні позовної заяви ТОВ Фірма “Лезіс” про визнання недійсними договорів, визнання права власності на майно, витребування майна з підстав, викладених ліквідатором у позові, відмовлено.

В той же час, звертаючись із позовом у грудні 2020 ТОВ Фірма “Лезіс” просило витребувати майно боржника з чужого незаконного володіння, оскільки спірне майна вибуло із володіння боржника поза його волею, що дає йому право витребувати таке майно у добросовісного набувача.

Отже, із змісту заявлених позовних вимог, підстав звернення із даним позовом, вбачається, що позовна заява від 07.03.2018 містила інші матеріально-правові підстави, ані ж позовна заява подана у грудні 2020 та за результатами розгляду якої прийнято оскаржуване рішення.

Відтак, колегія суддів вважає, що подання ліквідатором ТОВ Фірма “Лезіс” позову 07.03.2018 не перериває строк позовної давності.

Також не свідчить про переривання позовної давності подання 23.09.2019 ГУ ДФС у Київській області позову до ТОВ Фірма “Лезіс”, Копилової Ю.В. та Борозинець Т.В. про визнання недійсним договору від 07.05.2019, укладеного між ТОВ Фірма “Лезіс” та Копиловою Ю.В. щодо продажу об’єкту нерухомості за адресою: вул. Юності, 15а, м. Українка, Київської області, площею – 89.2 кв.м.; визнання права власності за ТОВ Фірма “Лезіс” на приміщення за адресою: вул. Юності, 15а, м. Українка, Київської області, площею – 89.2 кв.м.; витребування у Борозинець Т.В. приміщення за адресою: вул. Юності, 15а, м. Українка, Київської області, площею – 89.2 кв.м. шляхом зобов’язання Борозинець Т.В. передати його ТОВ Фірма “Лезіс”, оскільки, по-перше, вказаний позов містив інші матеріально-правові підстави, ані ж даний позов; по-друге, позивачем є не сам боржник - ТОВ Фірма “Лезіс”, а його кредитор – ГУ ДФС у Київській області.

За наведеного, суд апеляційної інстанції дійшов висновку про те, що під час подання вказаної заяви, строк позовної давності не переривався.

18.12.2020 ТОВ Фірма “Лезіс” в особі ліквідатора Демчана О.І. звернулось до суду з позовом до Борозинець Т.В. про витребування об’єкту нерухомого майна із реєстраційним номером 631873032231, нежитлової будівлі загальною площею 89,2 кв.м., що знаходиться за адресою: Київська область, Обухівський район, м. Українка, вул. Юності, 15а; визнання за банкрутом права власності на об’єкт нерухомого майна із реєстраційним номером 631873032231, нежитлову будівлю загальною площею 89,2 кв.м., що знаходиться за адресою: Київська область, Обухівський район, м. України вул. Юності, 15а.

Під час подання зазначеної позовної заяви, ліквідатором ТОВ Фірма “Лезіс” пропущено строк позовної давності на 10 місяців, однак Північний апеляційний господарський суд вважає, що причини пропущення строку позовної давності є поважними з огляду на наступне.

Під час вирішення питання про поновлення строку позовної давності з поважних

причин, колегія сдівуд звертається до правової позиції, викладеної у постанові Об'єднаної палати КГС ВС від 15.05.2020 по справі №922/1467/19, в якій зазначено наступне: «За змістом ст. 267 ЦК України, вплив позовної давності сам по собі не припиняє суб'єктивного права кредитора, яке полягає в можливості одержання від боржника виконання зобов'язання як у судовому порядку, так і без використання судового примусу. Закон не наводить переліку причин, які можуть бути визнані поважними для захисту порушеного права, у випадку подання позову з пропуском строку позовної давності. Тому, дане питання віднесено до компетенції суду, який розглядає судову справу по суті заявлених вимог. До висновку про поважність причин пропуску строку позовної давності можна дійти лише після дослідження усіх фактичних обставин та оцінки доказів у кожній конкретній справі. При цьому, поважними причинами при пропущенні позовної давності є такі обставини, які роблять своєчасне пред'явлення позову неможливим або утрудненим.».

Суд вважає за необхідне зазначити, що попереднім ліквідатором ТОВ Фірма “Лезіс” Мирутенком М.М. вживались заходи щодо виявлення та повернення спірного майна до ліквідаційної маси майна банкрута. Хоч і без відповідного правового обґрунтування з посиланням на положення Закону про банкрутство, але ліквідатором подано позов до Господарського суду Київської області про визнання недійсним договору від 07.05.2015, укладеного між ТОВ фірма “Лезіс” та Копиловою Ю.В. щодо продажу об'єкту нерухомого майна площею 89,2 кв.м., яке знаходиться за адресою: Київська область, м. Українка, вул. Юності, 15а; визнання недійсним договору від 13.09.2016, укладеного між Копиловою Ю.В. та Борозинець Т.В. щодо продажу об'єкту нерухомого майна площею 89,2 кв.м., яке знаходиться за адресою: Київська область, м. Українка, вул. Юності, 15а; визнання права власності за ТОВ фірми “Лезіс” на спірний об'єкт нерухомого майна; витребування у Борозинець Т.В. спірного об'єкту нерухомого майна.

А отже, помилкове подання позову попереднім ліквідатором банкрута є діями, які можна вважати такими, що роблять своєчасне пред'явлення позову боржником у справі про банкрутство утрудненим.

Крім того кредитор ГУ ДПС у Київській області 23.09.2019 також звертався до суду з вимогою про витребування майна з чужого незаконного володіння Борозинець Т.В. та визнання права власності банкрута на це майно. Рішення про визнання недійсним договору від 07.05.2015 про відчуження банкрутом спірного майна набрало законної сили 09.12.2020, а 18.12.2020 ліквідатором банкрута Демчаном О.І. (якого призначено ухвалою суду від 04.11.2020) подано заяву про витребування майна з чужого незаконного володіння.

Враховуючи вказане вище, суд зазначає, що причини пропуску строку позовної давності, в даному випадку, пов'язані з обставинами, що залежать не тільки і не стільки від ліквідатора боржника арбітражного керуючого Демчана О.І., а й від обставин, які знаходяться поза межами його контролю, у зв'язку з чим суд дійшов висновку про задоволення клопотання ТОВ Фірма “Лезіс” в особі ліквідатора Демчана О.І. та поновлення пропущеного строку позовної давності.

Не зважаючи на те, що Господарський суд Київської області дійшов хибного висновку про переривання строку позовної давності у даному спорі, однак дійшов вірного висновку про часткове задоволення позовних вимог, та враховуючи, що суд апеляційної інстанції визнав поважними причини пропуску строку позовної давності, відсутні підстави для скасування рішення Господарського суду Київської області від 14.07.2021 у даній справі та задоволення вимог апеляційної скарги.

Розподіл судових витрат.

У зв'язку з відмовою в задоволенні апеляційної скарги, відповідно до ст. 129 ГПК України, судові витрати покладаються на апелянта.

9
Як слідує з матеріалів справи, при зверненні до суду з апеляційною скаргою на рішення Господарського суду Київської області від 14.07.2021 у справі №911/3034/15 (911/3692/20) Борозинець Т.В. сплачено судовий збір у розмірі 6 306,00 грн.

В свою чергу позивачем заявлено дві позовні вимоги майнового характеру: про витребування у відповідача об'єкту нерухомого майна та про визнання за банкрутом права власності на об'єкт нерухомого майна.

Приписами ст. 4 Закону України «Про судовий збір» встановлено, що судовий збір справляється у відповідному розмірі від прожиткового мінімуму для працездатних осіб, встановленого законом на 1 січня календарного року, в якому відповідна заява або скарга подається до суду, у відсотковому співвідношенні до ціни позову та у фіксованому розмірі.

За подання до господарського суду позовної заяви майнового характеру справляється судовий збір у розмірі 1,5 відсотка ціни позову, але не менше 1 розміру прожиткового мінімуму для працездатних осіб і не більше 350 розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб; за подання до господарського суду позовної заяви немайнового характеру ставка судового збору становить 1 розмір прожиткового мінімуму для працездатних осіб.

Відповідно до пп. 4 п. 2 ч. 2 ст. 4 Закону України «Про судовий збір» за подання до господарського суду апеляційних скарг у справі про банкрутство судовий збір сплачується у розмірі 150% ставки, що підлягала сплаті при поданні позовної заяви, іншої заяви і скарги.

Відтак, за звернення до суду з даною апеляційною скаргою Борозинець Т.В. мала сплатити судовий збір у розмірі 20 472,30 грн, тоді як сплачено лише 6 306,00 грн.

Північний апеляційний господарський суд відмічає, що якщо факт недоплати судового збору з'ясовано господарським судом у процесі розгляду прийнятої заяви (скарги), суд у залежності від конкретних обставин справи може, зокрема, стягнути належну суму судового збору за результатами вирішення спору з урахуванням приписів ГПК України.

Враховуючи наведене, суд вважає за необхідне стягнути з Борозинець Т.В. в дохід Державного бюджету України 14 166,30 грн за подання апеляційної скарги на рішення Господарського суду Київської області від 14.07.2021 у справі №911/3034/15 (911/3692/20).

Керуючись ст. ст. 269, 270, 275, 276, 282, 283 Господарського процесуального кодексу України, Північний апеляційний господарський суд, -

ПОСТАНОВИВ:

1. Апеляційну скаргу Борозинець Тетяни Володимирівни на рішення Господарського суду Київської області від 14.07.2021 у справі №911/3034/15 (911/3692/20) залишити без задоволення.

2. Рішення Господарського суду Київської області від 14.07.2021 у справі №911/3034/15 (911/3692/20) залишити без змін.

3. Стягнути з Борозинець Тетяни Володимирівни (08700, Київська область, м. Обухів, вул. Київська, 180, кв. 98; ідентифікаційний номер 2286719222) в дохід Державного бюджету України (отримувач коштів: ГУК у м.Києві/м.Київ/22030106, Код отримувача (код за ЄДРПОУ): 37993783, Банк отримувача: Казначейство України (ЕАП), Рахунок отримувача: UA908999980313111256000026001, Код класифікації доходів бюджету: 22030106) 14 166 (чотирнадцять тисяч сто шістдесят шість) грн 30 коп. судового збору за подання апеляційної скарги.

4. Видачу наказу доручити Господарському суду Київської області.

5. Матеріали справи №911/3034/15 (911/3692/20) повернути до Господарського суду Київської області.

Постанова набирає законної сили з дня її прийняття і може бути оскаржена до

Верховного Суду у порядку та строк, передбачений ст.ст. 287-289 ГПК України, ст. 9 Кодексу України з процедур банкрутства.

Повний текст постанови складено 13.10.2021.

Головуючий суддя

А.А. Верховець

Судді

Б.М. Поляков

М.Л. Доманська

